

**23 dekabr 2014-cu il tarixdə keçirilən
Azərbaycan Respublikası Bələdiyyələrinə seçkilərin
monitorinqinin nəticələrinə dair**

R Ə Y

Demokratik Təşəbbüslər İnstitutu (IDI) 05.11.2013-cü ildə bir qrup tanınmış hüquqşunas və ictimai xadim tərəfindən yaradılıb. Rəsmi qeydiyyatdan keçmək üçün Ədliyyə Nazirliyinə dəfələrlə müraciət edilməsinə baxmayaraq qanunsuz olaraq təşkilatın qeydiyyatına alınmasından imtina edilmişdir. Ona görə də bununla əlaqədar məhkəməyə müraciət olunmuşdur. Hal-hazırda qurumun qeydiyyatına alınması üçün məhkəmə prosesi davam edir.

Təşkilatın fəaliyyətinin əsas məqsədi demokratik təşəbbüsləri inkişaf etdirməklə açıq cəmiyyətin formalaşmasına nail olmaqdır. İDİ-nin əsas hədəflərindən biri də Azərbaycanda azad və ədalətli seçkilərin keçirilməsi, vətəndaş cəmiyyəti və demokratiyanın inkişafı sahəsində fəaliyyət göstərən tərəfsiz qeyri-hökumət təşkilatı olmaqdır.

Seçki gününün müşahidəsi

Demokratik Təşəbbüslər İnstitutu (İDİ) 23 dekabr 2014-cü il tarixdə keçirilən Bələdiyyə seçkilərini ölkənin 125 seçki dairəsinə 15 seçki dairəsi üzrə təsadüfi (ixtiyari) seçimlə müəyyənləşdirilən 60-dan çox seçki məntəqəsində müşahidə edib. Müşahidə 2 istiqamətdə təşkil edilib:

Seçki məntəqəsində seçki günü məntəqələrin açılması, səsvermə və səssayma və səslərin protokollaşması prosesləri müşahidə edilib.

Seçicilərin səsvermədə iştirak etmə fəallığı anba-an izlənilib və saat 10, 12, 15, 17 və 19-da iştirak etmiş seçicilərin sayı mərkəzə çatdırılıb. İDİ seçki günü seçici fəallığı ilə bağlı monitorinqin nəticələrinə dair 5 dəfə, pozuntularla bağlı 1 dəfə Press Reliz hazırlayaraq yayıb.

Müşahidəçilərin hazırlanması və fəaliyyəti

İDİ seçki günü tərəfsiz və müstəqil müşahidəçiliyin təşkili ilə bağlı ölkənin 15 seçki dairəsi üzrə 15 təlim keçirib. Bu təlimlərdə 78 nəfər ölkə vətəndaşı olan İDİ-nin üzv və könüllüləri iştirak edib. Onlardan 24 nəfərin MSK-da, 54 nəfərin isə DSK-da qeydiyyatına hüquqi yardım göstərilib və ümumilikdə İDİ könüllü surətdə, daxili imkanklar hesabına 75-dən çox müşahidəçi ilə seçki günü əməkdaşlıq edib. Müşahidəçilərə tərəfsiz müşahidəçiliyə dair davranış qaydaları, müşahidəçilərin hüquq və səlahiyyətləri, seçki günü səsvermə və səssayma qaydaları, seçici fəallığının hesablanması, müşahidəçilik üzrə anket formalarından istifadə və hesabat vermə üzrə təlimatlandırılıb. Müşahidəçilər səsvermə günü üçün Yaddaş kitabçası, Müşahidəçilər üçün Yaddaş, müşahidə üzrə anketlər (seçici fəallığını üzrə Anket forması, müşahidəçiliyə dair RƏY forması, pozuntulara dair Akt forması və səsvermənin yekunlarına dair protokolun surəti) və təlimatlarla təmin ediləblər. Müşahidəçilər gün ərzində 8 dəfə - seçki məntəqəsinin açılması, səsvermə prosesi və seçicilərin fəallığı və səslərin sayılması üzrə monitorinqin nəticələrini Məlumat Mərkəzinə təqdim ediblər. Məlumat Mərkəzində çalışan 2 nəfər operator müşahidəçilərdən daxil olan hesabatları xüsusi metodologiya əsasında kompüter bazasına daxil edib. Eyni zamanda seçki günü İDİ-nin hüquqşunası ekspert qismindən fəaliyyət göstərib. Ekspert müşahidəçilərə səsvermə prosesi və səslərin sayılması üzrə hüquqi yardım edib.

Seçki gündən sonra müşahidəçilərin verdiyi məlumatları onların təqdim etdiyi seçici fəallığı üzrə Anket forması, müşahidəçiliyə dair RƏY forması, pozuntulara dair Akt forması və səsvermənin yekunlarına dair protokolun surətləri ilə tutuşdurularaq dəqiqləşdirilib.

Seçki məntəqələrinin açılması və səsverməyə hazırlığı

Müşahidə aparılan seçki məntəqələrinin müəyyən hissəsində seçki məntəqələrinin təşkili və açılması zamanı problemlər qeydə alınıb. Beləliklə:

Seçki məntəqələrinin 9,5%-də səsverməyə hazırlıq vaxtında başlamayıb.

Seçki məntəqələrinin 21,4%-də səsvermə otağında səsverməyə dair təlimat və məlumat plakatları olmayıb.

33,3% seçki məntəqəsində səsvermə otağının daxilində və xaricində təşviqat materiallarına rast gəlinib.

Seçki məntəqələrinin 7,1%-də seçki bülletenləri sayılmayıb, möhürləndiyi göstərilməyib, 16,7%-də isə sayılsa da, sayı elan olunmayıb.

31,0% seçki məntəqəsində istifadə edilməmiş qeydiyyatdançıxma vəsiqələri sayılaraq, yarı kəsməklə ləğv edilərək, ayrıca zərfə qoyulmayıb və bu barədə akt tərtib edilməyib.

Seçki məntəqələrinin 15,4 %- də daşınan seçki qutularında səsvermə üçün müraciətlərin sayı elan edilməyib.

14,3% seçki məntəqəsində mürəkkəb və ultrabənövşəyi lampalar yoxlanılmayıb.

Seçki məntəqələrinin 95 %-də MnSK sədri boş seçki qutularını müşahidəçilərə göstərib, onları bağlayıb və fərdi nömrələnmiş birdəfəlik plastik kilidlə bağlasa da, məntəqələrin 16,7%-də kilidlərin fərdi nömrələrini elan etməyib və bu nömrələr müvafiq aktda qeyd olunmayıb.

Səsvermə prosesi

23 dekabr 2014-cu il tarixli Bələdiyyə seçkilərində İDİ səsvermə prosesində müxtəlif növ seçki hərəkətlərinin Seçki Məcəlləsinin tələblərində nəzərdə tutulduğu kimi deyil, pozuntularla müşayiət olunmasını aşağıdakı formada qeydə alıb:

Seçki məntəqələrinin 14,3%-də MnSK üzvü səsvermə otağının girişində seçicinin şəxsiyyətini təsdiq edən müvafiq sənədi sona qədər ciddi yoxlamayıb.

21,4% seçki məntəqəsində MnSK üzvü səsvermə otağının girişində ultrabənövşəyi lampa vasitəsilə seçicinin sol əlinin baş barmağının mürəkkəblə işarələndiyini yoxlamayıb.

Barmağının mürəkkəblə işarələnməsini yoxlatdırmaqdan imtina edən seçicilər 26,2% seçki məntəqəsində səsvermə otağına buraxılıb.

14,3% seçki məntəqəsində səs vermək üçün MSK-nın müəyyənləşdirdiyi müvafiq sənədlərdən başqa digər sənədlərlə səsvermə halı müşahidə olunub.

38,1% seçki məntəqəsində seçicinin sol əlinin baş barmağının mürəkkəblə işarələnməməsi halları müşahidə olunub.

Barmağının mürəkkəblə işarələnməsinə razı olmayan seçicilərə səsverməyə icazə verilməsi hallarına 19,0% seçki məntəqəsində rast gəlinib.

52,4% seçki məntəqəsində seçki bülleteninə nömrələnmiş yuxarı sol küncünün qabaqcadan kəsilməsi halı müşahidə olunub.

Seçki məntəqələrinin 16,7%-də seçicinin seçki bülleteni alması haqqında seçici siyahısında adının qarşısında imza qrafasında imza atmaması hallarına rast gəlinib.

33,3% seçki məntəqəsində seçicinin seçki bülleteni alması haqqında seçici siyahısında başqasının adının qarşısında imza qrafasında imza atması hallarına rast gəlinib.

Seçki məntəqələrinin 33,3%-də səsvermənin gizliliyinin pozulması halı müşahidə olunub.

52,4% seçki məntəqələrində başqasının əvəzinə səsvermə halı müşahidə olunub.

Bir şəxs tərəfindən seçki qutusunda birdən artıq seçki bülletenin atılması halı 66,7% seçki məntəqəsində müşahidə olunub.

16,7% seçki məntəqəsində seçicinin iradəsinə təsir etmə hallarına rast gəlinib.

28,6% seçki məntəqəsində səsvermə kabinetinə birdən artıq şəxsin daxil olması hallarına rast gəlinib.

Seçki məntəqələrinin 31,0%-də polis seçki məntəqəsindən azı 100 metr aralıda dayanmalıdır prinsipinə əməl olunmayıb.

7,1% seçki məntəqəsində səsvermə otağında seçici qismində istisna olmaqla polis əməkdaşlarına rast gəlinib.

Səsvermə otağında MSK və ya DSK tərəfindən verilmiş müvafiq lövhəciyi olmayan şəxslərə (seçicilər istisna olmaqla) 23,8% seçki məntəqəsində rast gəlinib.

9,5% seçki məntəqəsində səsvermə vaxtında (saat 19:00) başa çatmayıb.

Səslərin sayılması

İDİ-nin müşahidəçiləri səslərin sayılması zamanı prosesin keyfiyyətinə təsir edən ciddi qanun pozuntularını qeydə alıblar. Pozuntuları aşağıdakı kimi qruplaşdırılıb:

16,7% seçki məntəqəsində səslərin hesablanması hərəkətlərinin hamısı səsvermə otağında həyata keçirilməyib

Seçki məntəqələrinin 11,9%-də seçki qutuları, seçici siyahıları və digər seçki materialları səslərin hesablanması başa çatanaqədək səsvermə otağında qalmayıb.

11,9% seçki məntəqəsində səslərin sayılmasının komissiya üzvlərindən başqa hər hansı başqa şəxs tərəfindən aparılması hallarına rast gəlinib.

Seçki qutuları açılmazdan əvvəl MnSK üzvləri tərəfindən aşağıdakılar müəyyən edilməyib:

Seçici siyahısındakı seçicilərin sayı - 31,0% seçki məntəqəsində

Əlavə seçici siyahısında olan seçicilərin sayı - 54,8% seçki məntəqəsində

Səsvermə üçün qeydiyyatdan çıxma (səsvermə) vəsiqəsilə səs vermiş seçicilərin sayı - 40,5% seçki məntəqəsində

Səsvermə üçün qeydiyyatdan çıxma (səsvermə) vəsiqəsi almış seçicilərin sayı - 42,9% seçki məntəqəsində

Məntəqə üzrə seçicilərin ümumi sayı - 31,0% seçki məntəqəsində

DSK tərəfindən verilmiş seçki bülletenlərinin sayı - 40,5% seçki məntəqəsində

Seçki bülleteni almış seçicilərin sayı - 42,9% seçki məntəqəsində

Səsvermə otağından kənar səs vermiş seçicilərin ərizələrinin sayı - 48,1% seçki məntəqəsində

Səsvermə otağından kənar səs verən seçicilərə verilmiş seçki bülletenlərinin sayı - 47,1% seçki məntəqəsində

İstifadə edilməmiş seçki bülletenlərinin sayı - 40,5% seçki məntəqəsində

Korlanmış seçki bülletenlərinin sayı - 51,9% seçki məntəqəsində

62,9% seçki məntəqəsində karbonlaşmış (əsas) protokolun 1- 6- cı bəndləri qutular açılmamışdan doldurulmalıdır prinsipinə əməl olunmayıb.

Seçki məntəqələrinin 33,3%-də qutular açılmamışdan kilidlər yoxlanmayıb və fərdi nömrələr elan olunmayıb.

47,6% seçki məntəqəsində səs səs hesablanması ümumi hesablanma prosesinə yekun vurulana qədər fasiləsiz aparılmalıdır prinsipi ilə aparılmayıb.

64,3% seçki məntəqəsində səs səs sayılmasının səs vermə otağından kənar baş verməsi halına rast gəldi.

Seçki məntəqələrinin 47,6%-də səs səs sayılması müşahidəçilərin müşahidəsi altında baş verməyib.

61,9% seçki məntəqəsində səs səs sayılması zamanı bülletenlərin qarışdırılması, dəyişdirilməsi və ya üzərinə işarə qoyulması halına rast gəldi.

54,8% seçki məntəqəsində səs səs hesablanması namizədlərin aldığı real səs səsə uyğun hesablanmadı.

54,8% seçki məntəqəsində karbonlaşmış protokollar səsvermə otağında tərtib olunmadı.

62,4% seçki məntəqəsində protokolun təsdiq olunmuş surətini müşahidəçilərə əldə etməyə imkan yaradılmadı.

Seçki məntəqəsinin 57,1%-də əsas protokollar səs vermə otağında yazılmadan seçki sənədlərinin otaqdan çıxarılması halına rast gəldi.

64,3% seçki məntəqəsində protokolun imza və möhürlə təsdiq olunmuş bir nüsxəsi divardan asılmadı.

38,1% seçki məntəqəsində səs səs sayılması və protokolların yazılmasına kənar şəxslərin müdaxiləsi müşahidə olundu

38,1% seçki məntəqəsində MnSK sədri və komissiya üzvlərinə kənar şəxslərin göstəriş vermə halı müşahidə olundu.

Komissiya üzvlərinin iş keyfiyyəti.

Seçki məntəqəsinin 38,1%-də MnSK sədri və üzvlərinin müşahidə edənlərin qanunauyğun suallarına cavab verməməsi hallarına rast gəlinib. MnSK sədri və üzvləri tərəfindən

müşahidəçilərin irad və təkliflərinə etinasız (saymazıyana) yanaşma hallarına 31,0% seçki məntəqələrində rast gəlinib.

Monitorinqçilərin müşahidə prosesini qiymətləndirməsi

Müşahidəçilər səsvermə gününün hər 3 mərhələsi üzrə müşahidəçiliyə yaradılan şəraiti 5 qiymət üzrə (çox pis, pis, orta, yaxşı və orta) aşağıdakı qaydada qiymətləndirmişlər:

1. Səsvermənin hazırlıq dövrü: Çox pis- 16.7%, Pis-4.8 % , Orta-33.3%, Yaxşı - 45.2%,
2. Səsvermə zamanı: Çox pis- 26.2%, Pis-35.7%, Orta-26.2%, Yaxşı - 9.5%, Əla-2.4%.
3. Səslərin sayılması və protokollaşması zamanı: Çox pis- 57.1%, Pis-21.4%, Orta-9.5%, Yaxşı - 9.5%, Əla-2.4%.

Seçici fəallığı

İDİ müşahidəçiləri müşahidə apardıqları 15 seçki dairəsi üzrə seçici fəallığını öyrənmək üçün səsvermə otağının daxilində səsvermə kabinetindən çıxıb seçki qutusuna bülleten atan şəxslərin sayını onlara verilmiş Anketə qeyd etməklə hesablayıb 5 dəfə, saat 10, 12, 15, 17 və 19:00-da mərkəzə məlumat ötürmüşdür. Aşağıda MSK-nın rəqəmlərilə müqayisəli şəkildə saatlara uyğun seçici fəallığı göstərilmişdir:

	MSK	İDİ
Saat 10:00	8.97%	4.53%
Saat 12:00	19.80%	10.39%
Saat 15:00	30.92%	15.43%
Saat 17:00	35.12%	18.21%
Saat 19:00	37.45%	20.05%

İDİ-nin apardığı müşahidələr nəticəsində 15 seçki dairəsi üzrə səsvermənin sonuna seçici fəallığı 20.05 % olmuşdur. Ancaq MSK-nın ilkin rəsmi məlumatına əsasən bu seçki dairələri üzrə seçici fəallığı 37,45% göstərilmişdir.

Müşahidələr statik aparıldığına görə səsvermədə “karusel” əməliyyatını təsbit etmək mümkün olmayıb. Yəni İDİ müşahidəçilərinin məlumatı əsasında seçici fəallığı barədə açıqlanan sayın içərisində bu əməliyyatda iştirak edənlərin də olması mümkündür.

Müşahidə aparılan seçki məntəqələrində seçici fəallığının süni olaraq yaradılmasına rəvac verən ciddi qanun pozuntularının baş verdiyini nəzərə alaraq, MSK-nın elan etdiyi ölkə üzrə son rəsmi rəqəmin (38,93%) həqiqiliyi ciddi şübhə doğurur.

İDİ hesab edir ki, 23 dekabr 2014-cü ildə keçirilən bələdiyyə seçkilərində əslində seçici fəallığının aşağı olması seçki prosesində rəqabətin olmaması, davamlı seçkilərin saxtalaşdırılmasına dair ictimai rəydə olan yüksək şübhələr, seçki öncəsi müstəqil və müxalif namizədlərə yaradılan ciddi maneələr, seçki prosesinin ədalətliyinə inamın aşağı olması, yerli özünüdarə institununun nüfuzunun aşağı olması və bələdiyyələrin müstəqilliyinin və statusunun artırılmasına dair götürülmüş beynəlxalq öhdəliyin yerinə yetirilməməsilə bağlıdır.

Seçki günü müşahidəçilərə təzyiqlər

Müşahidə aparılan seçki məntəqələrində İDİ müşahidəçilərinin fəaliyyətinə müxtəlif maneələr yaradılıb. Belə ki, 33 sayılı Xətai birinci seçki dairəsi ərazisində müşahidə aparən monitorinqçinin MSK tərəfindən verilmiş vəsiqəsinin üzərində olan möhürün guya saxta olması səbəbilə onu seçki məntəqəsinə buraxmayıblar. Müşahidəçinin məntəqəyə buraxılmaması halı 95 sayılı Tərtər seçki dairəsi ərazisində də baş vermişdir. 9 sayılı Binəqədi seçki dairəsi ərazisində monitorinq aparən müşahidəçi sual verən zaman məntəqədə çıxarılması problemilə üzləşmişdir. 113 sayılı Şəki şəhər seçki dairəsi ərazisində müşahidə aparən monitorinqçi təzyiqlə üzləşdiyinə görə rəy anketini tam doldurmağa imkan verilməmişdir. MSK-nın müdaxiləsi nəticəsində müşahidəçilərə olan təzyiqlər müəyyən dərəcədə aradan qaldırılmışdır.

Müşahidəçilərin rəyinə görə ümumilikdə səsvermə prosesi zamanı 33,3% seçki məntəqəsində müşahidəçilərə komissiya üzvləri və digər şəxslər tərəfindən təzyiq etmə halları müşahidə olunub.

Nəticə və Təvsiyələr

İDİ 23 dekabr 2014-cü il Bələdiyyə seçkilərinin müşahidəsinə dair aşağıda göstərilən ilkin nəticələrə gəlib:

23 dekabr 2014-cü il Bələdiyyə seçkiləri zamanı seçkiqabağı mühit azad və demokratik seçkilər keçirməyə imkan verməyib, siyasi azadlıqlar, xüsusən də söz və mətbuat azadlığı, birləşmək və sərbəst toplaşmaq azadlığı yönündə çatışmazlıqlar aradan qalxmayıb. Əksinə bu seçkilər siyasi və vətəndaş cəmiyyəti fəallarının, tanınmış hüquq müdafiəçilərinin, jurnalist və blogerlərin həbsi və nəticə etibarilə ölkədə olan represiya mühiti altında aparılıb.

23 dekabr 2014-cü il Bələdiyyə seçkiləri dövründə seçkilərdə namizədlərin qeydiyyatı dövrü ciddi qanun pozuntuları ilə müşayiət olunaraq, seçkilərdə alternativsizlik mühitinin yaradılması ilə nəticələnib. Bunu seçkidə iştirak edən partiyalar və onların qeydə alınmış namizədləri barədə MSK-nın rəsmi məlumatına baxdıqda aydın görmək olur.

23 dekabr 2014-cü il Bələdiyyə seçkilərində seçkiqabağı təşviqat kampaniyasında qarşıduran siyasi tərəflər, o cümlədən namizədlər arasında bərabər və rəqabətli siyasi şərait təmin olunmayıb.

Seçki prosesində seçki iştirakçılarna, xüsusən də siyasi partiyalar, namizədlər, seçicilər və müşahidəçilərə qarşı təzyiq və təhdidlər qeydə alınıb. Seçkiqabağı təşviqat pozuntusu ittihamı ilə fotobloger həbs olunub.

Bələdiyyə uzvluyunə namizədlərin irəli surulməsi və qeydiyyatı prosesində namizədlərə munasibətdə ciddi ayrı-seçkilik müşahidə edilib. Belə ki, hakim YAP-nın uzvlərinin qeydiyyatında hec bir maneciliklər olmayıb. Bunun əksinə olaraq muxalif siyasi partiya uzvlərinin qeydiyyatında isə DSK-lar və ya yerli icra hakimiyyətləri tərəfindən çoxlu sayda suni əngəllər yaradılıb. Bəzən yerli icra nümayəndələri tərəfindən onlara təzyiqlər olub.

ATƏT DTİHB və Avropa Şurası Venesiya Komissiyasının seçki qanunvericiliyinə dair təklifləri qəbul edilməyib. Əksinə olaraq, son bir neçə ildə Seçki Məcəlləsinə edilmiş mürtəce əlavə və dəyişikliklər nəticəsində bir sıra seçki hərəkətlərinin icrası çətinləşmiş, namizədlərin qeydiyyatı və seçkiqabağı təşviqata hüquqi məhdudiyətlər yaranmışdır.

Səsvermə günü seçki məntəqələrində çox saylı qanun pozuntuları, xüsusən də bir şəxsin bir neçə dəfə səs verməsi və topa bülletenlərdən istifadə halları qeydə alınmış, səslerin sayılması və protokollaşması prosesi ciddi pozuntularla aparılmış, bununla da səsvermənin qanuni nəticələri şübhə altına düşüb.

Secki gunu secici fəallığı barədə rəsmi məlumatlar ciddi şübhə doğurub və əksər secki məntəqələrində secici fəallığı suni olaraq şişirdilib;

Bedləliklə İDİ 23 dekabr 2014-cü il Bələdiyyə seckilərinin monitorinqinin nəticələrini umumiləşdirərək aşağıdakı Rəyə gəlir:

23 dekabr 2014-cü ildə Azərbaycan Respublikasında Bələdiyyələrə kecirilən secki azad, ədalətli, şəffaf və demokratik olmayıb. Seckilərin bütün mərhələlərində, əsasən də namizədlərin irəli sürülməsi və qeydiyyatı, secki qabağı təşviqat və secki gunu səsvermənin nəticələri üzrə umumiləşdirmə göstərir ki, bu secki rəəqəbətə və alternativlik şəraitində baş verib, Azərbaycan xalqının həqiqi iradəsini ifadə edən seckilər olmayıb.

Seçkilərdə qeydə alınmış qanun pozuntuları və seçki qabağı siyasi mühit, azad və ədalətli seçkilərin keçirilməsinə imkan verməmiş, bununla da Bələdiyyə seçkiləri Azərbaycan Respublikasının yerli qanunvericiliyinə və beynəlxalq standartlara uyğun keçirilməmişdir.

Azərbaycan Respublikasının dövlət orqanları, xüsusən də siyasi hakimiyyət bu seckinin azad, ədalətli və demokratik kecirilməsi ucun siyasi iradə nümayiş etdirə bilməmişdir.

İDİ 23 dekabr 2014-cü il Bələdiyyə seckilərinin monitorinqinin ilkin nəticələrinə dair aşağıdakı tövsiyələri diqqətə çatdırır:

Qanun pozuntuları ilə bağlı bütün müraciət və şikayətləri seçki komissiyaları dərhal araşdırmalı, bu prosesdə iştirak edən səlahiyyətli şəxslərin məsuliyyətə cəlb olunması istiqamətində müfəviq qərarlarını ictimaiyyətə çatdırmalıdır.

Ölkədə siyasi və vətəndaş cəmiyyəti fəallarına qarşı aparılan represiyalar dayandırılmalı, beynəlxalq ictimaiyyətin siyasi məhbus kimi tanıdığı şəxslər həbsdən azad olunmalı, problemlərin həlli qarşılıqlı dialoq şəraitində həyata keçirilməlidir.

Respublikada siyasi azadlıqlarla bağlı müşahidə olunan siyasi böhranın aradan qalxması üçün siyasi hakimiyyət dövlətlə vətəndaşlar arasında siyasi inam yaratmağa cəhd göstərməlidir.

Bələdiyyələrin statusunun artırılması, paytaxt və iri şəhər bələdiyyələrinin yaradılması barədə «Yerli özünüidarəetmə haqqında Avropa Xartiyasının» tələblərinə və Avropa Şurası Yerli və Regional Hakimiyyətlər Konqresinin çağırışlarına əməl edilməlidir.

Siyasi hakimiyyət bütün siyasi rəqiblərinin dövlət və yerli idarəetmədə sərbəst və bərabər təmsilçiliyinə şərait yaratmalıdır.

Dövlət strukturları vətəndaşların sərbəst toplaşmaq, söz və mətbuat azadlığını təmin edən insan və vətəndaş hüquqlarına hörmət etməlidirlər.

Secki Məcəlləsinin yerli ictimai-siyasi təşkilatlar, habelə Avropa Şurasının Venesiya Komissiyasının tövsiyələri əsasında təkmilləşdirilməsi üçün siyasi iradə nümayiş etdirilməlidir;

Seçki komissiyalarının tərkibi əsas siyasi qüvvələrin bərabər təmsilçiliyi ilə paritet prinsipi əsasında təşkil edilməlidir.

Seçki hüquqlarının pozulmasına dair şikayətlərin verilməsi və baxılmasına dair demokratik və təkmil qaydalar müəyyənləşdirilməlidir.

Seçki komissiyaları gələcəkdə seçki prosesində aşkarlığın təmin olunması ilə bağlı səylər nümayiş etdirməli, bütün vətəndaşlara seçki prosesini heç bir təzyiq olmadan müşahidəsi üçün şərait yaratmalıdır

IDI İdarə Heyəti

Bakı şəhəri,

25 dekabr 2014-cü il

Əlavə

Müşahidə prosesi aparılmış seçki dairələrinin

S İ Y A H İ S I

S/S Seçki dairəsinin adı

9 saylı Binəqədi birinci

16 saylı Yasamal ikinci

19 saylı Nərimanov birinci

33 saylı Xətai birinci

40 saylı Kəpəz ikinci

41 saylı Sumqayıt birinci

44 saylı Sumqayıt- Xızı

56 saylı Xaçmaz kənd

69 saylı Cəlilabad-Masallı-Biləsuvar

81 saylı Beyləqan

89 saylı Göyçay - Ağdaş

95 saylı Tərtər

107 saylı Qazax

112 saylı Qax

113 saylı Şəki şəhəri